

1 dec 2023:

Kraft till förändring

Hur kan konst och naturvägledning
samverka i klimatkrisens tid?

CENTRUM FÖR
NATURVÄGLEDNING

Vi som är här

Skriv ditt namn och hemvist.

Carina naturum Store Mosse

Christin Appelqvist
Tjärnö marina laboratorium
Göteborgs universitet

Katarina Rech
Sotenäs Kommun

Hanna Bergeå
Miljökommunikation, SLU
Uppsala

Per Bengtson,
SLU Centrum för
naturvägledning
Uppsala

Laila Asterhag
Naturum Gotland *

Camilla Reppen: Koreograf
danskollektivet Arkeolog 8,
verksamhetssamordnare Gula
villan Järna, adjunkt Stockholms
konstnärliga högskola

Sofie Hebrand
Egen

Kajsa Roth,
Naturum Kullaberg
Skåne

Eva Sandberg
SLU Centrum för
naturvägledning
Uppsala

Moa Kling
Privat

Ylva Hillström,
Moderna Museet

Adil Sadiku
Örebro natuskola

Anna Aldén
Uppsala Naturskola

Sofia Hultman
Platåbergens Unesco Globala
Geopark

Örjan Karlsson,
naturum Kosterhavet

Mats Bigert, konstnär
Ena halvan av
Bigert & Bergström

Lo Fischer
Naturum Abisko

Eva Skytte
Naturvejledning Danmark
Roskilde

Anne Würthele, ekolog och
naturguide på Granö Beckasin,
Västerbotten

Jasmine Zhang,
forskare, CNV, SLU

Johanna Anemalm
Naturskyddsföreningen
Stockholms Län

Hanna Lundkvist,
Naturum Söderåsen

Emelie Envall
Länsstyrelsen i Södermanlands
län

Lina Jönsson
Ledutvecklare
Region Skåne

Vi som är här 2

Skriv ditt namn och hemvist.

Anders Wik
Naturum Öresund

Nina Tadsen
Konstnär, student
Linnéuniversitetet /
Naturskyddsföreningen

Annika Alexandersson,
Tivedens guider och eget
företagande

Alexander Baker
Bergslagens Visitor Center och
Rewilding Lankälven

Lennart Spetz
Journalist, naturvägledare

Kajsa Grebäck,
BirdLife Sverige

Ola Fransson
Naturum Vålådalen

Katrin Jones Hammarlund,
SLU Centrum för
naturvägledning.
Bor i Uppsala :)

Ulrika Gunnarsdotter
Konstnär, utbildningsledare FU,
Stora Blå Kultur
Stockholm

Therese Engvall,
Landsbygdsutveckling SLU,
Uppsala

Stina Nilsson
Naturum Trollskogen

Sara Antell
Knivsta naturskola

Lovisa Lagerblad,
Naturvårdsverket

Carl Anders Skoglund
Curator
Hälsinglands museum

Kajsa Högfeldt
Guldängens bygglek
Växtvärdet Malmö

Kristin Ekblom
Utvecklingsledare Friluftsliv
Länsstyrelsen Stockholm

Åsa Salomonson,
designer Stockholm
Egen företagare

Mathias Holmberg
Kultur, plats, hållbarhet
Miman

Kraft till förändring

Hur kan konst och naturvägledning samverka i klimatkrisens tid?

Frågan om samtidskonstens roll i klimatkrisen blir alltmer brännande. Att konst och kultur har en grundläggande betydelse för att medvetandegöra och skapa engagemang vet vi.

Men vilka konkreta metoder finns? Hur kan aktörer samarbeta bättre och vilka frågeställningar är det som leder oss framåt?

I det här webinarier presenteras konkreta exempel och verktyg på hur naturum och liknande verksamheter kan samarbeta med samtidskonst.

Upplägg

13:00 Inledning

Eva Sandberg, SLU Centrum för naturvägledning (CNV),
Hanna Bergeå, Mistra Environmental Communication,
Kajsa Roth, naturum Kullaberg, hälsar välkomna.
Per Bengtson, CNV, presenterar kort programmet.

13:10 Introduktion: Konst, klimat och naturvägledning – en överblick

Svante H Tiren

13:25 Fallstudie 1: **Sensing the Arctic.** Mats Bigert och Lars Bergström.

13:45 Fallstudie 2: **Acclimatizeprojektet på Moderna museet**

Ylva Hillström och Hanna Bergeå

14:05 Paus 10 min

14:15 Fallstudie 3: **naturum och konsten – några exempel och idéer** Svante H. Tirén

14:30 **Verktygslådan – konkreta metoder och saker att tänka på** Svante H. Tirén

14:50 **Dialog** i grupper kring frågorna (*lägg in en paus ca 15:10*)

15:20 **Panelamtal** Modererat av Svante H. Tirén

15:40 Avslutande reflektion

15:45 Slut. *Fikahäng för den som vill*

*Så här kan människor
känna sig när man börjar
prata om klimatkrisen.*

*Hur hittar vi andra
vägar framåt?*

1

2

1. Tankar om verktygslådan. Hur kan den utvecklas och användas?

2. Vad kan jag/vi göra för att skapa samverkan mellan naturvägledning och konst? Tänk konkret.

3

3. Vilken roll kan samverkan mellan naturvägledning och konst spela för besökare på ex naturum – och i samhället?

Frågeställningar

Presentera er för varandra kort

Diskutera frågeställningarna

Utse en som skriver noteringar i gruppens arbetsblad

Ta en paus ca 15:15.

Gruppdiskussioner

Fråga 1

Tankar om verktyglådan. Hur kan den utvecklas och användas?

Naturen har inte problem med sig själv, vi har problem med naturen. Så det är vi som bör ändra oss. Människan förstör inte heller naturen, utan det är kulturen som gör det.

Presentationen har utgått från EN kultur, som om det finns ETT perspektiv. Om vi ska värna om biologisk mångfald behöver vi mångfald i perspektiv, metoder, språk, erfarenheter.

Verktyglådan kan behöva fler av dessa perspektiv → en större mångfald för att hantera en mångfald av problem.

Flexibel och anpassningsbar vore bra - men hur gör man det?

Öka graden av samarbeten
Ett sätt att uppnå det är att jobba med den interna kulturen för att bli mer öppen för samarbeten.

Svårt tänka annat än det vanliga- hur hitta samarbetspartners är lite klurigt.

Gränsgångare som kan röra sig mellan platser. Att arbeta på tvärsen. Exempel från Vinnovafinansierat projekt i Borås.

<https://www.culturalplanningsweden.org/>
delar kunskap om kulturens roll och möjligheter i hållbar platsutveckling. En mötesplats för alla intresserade.

Öva vår förmåga att våga befinna oss i ovisshet. Kultur kan bidra till meningsskapande och hantera förlust (av den mening och glädje vi har av det vi måste säga farväl till).

Kompassen skulle kunna vara ett stöd när man ska reda i sina frågor, skraddarsy för det som man står i själv.
Bra checklista för att strukturera sitt arbete (Svantes frågor på första sidan).

Reflektion: Prova, göra fel, tillåtande. De konstnärliga ramarna är mer tillåtande (för tex Lst-naturum). Vi alla har samma typ av frågeställningar och funderingar.

Omformulera med tydligare koppling till natur för att kunna sprida till naturnätverk.
Typ: Sådär kan man jobba med konst och naturvägledning kring klimatmedvetenhet/miljö.

Placera in konkreta exempel (som redan finns eller som startas nu) i kompassen. Kan synliggöra och ifrågasätta dolda antaganden.

I grunden verkar den vara användbar men behöver riktas in mer mellan natur och kultur.

För att inte bli hemmablind behövs att någon kan komma med ögon utifrån.
Vilka styrkor och svagheter har jag. Vad i min närhet kan kommunicera de här frågorna?

Fråga 2

Vad kan jag/vi göra för att skapa samverkan mellan naturvägledning och konst? Tänk konkret.

Vi behöver prata om våra behov. Prata om våra visioner. Inte hålla på våra idéer. Släppa idéerna fria. Ta kontakt med konsthallar och konstnärer.

Ta befintliga skissturer från staden till naturmiljöer. När man skissar tittar man mer noggrant och uppmärksam på detaljer i miljön.

Konsten som interaktivt moment i naturum. Ger möjlighet att skapa kontakt och ha naturvägledande samtal. Ta hjälp av konstnär att skapa koncept som naturpersonal kan genomföra.

Ta chansen! Samverka. Andra organisationer? Friluftsförbundet, uteidrotter, konstföreningar, pensionärsföreningar, skola, förskola.

Behöver skapa något som skapar frågor.

Exempel Mossens medvetande (en stor ryamatta). Väckte känslor hos folk. Kanske inte alltid kan väcka uttalade frågor utan frågor som besökare tar med sig hem.

“Det ska inte bara vara fint att titta på”

Exempel från projekt invasiva arter på Naturum. Provocera på rätt sätt. Få med många kategorier för att minska risken att det blir fel.

Arbeta tillsammans med att göra besökare/publik delaktiga och att nå nya målgrupper. Börja i den ändan snarare än i ett konst/naturprojekt.

Konsten kan fungera som en kontrast till naturen, Artipelag ett exempel på detta, konst ute i naturen, att se naturen utifrån kulturell blick.

Vanås konsthall i Skåne är bra exempel.

Det krävs att man hittar varandra. Kontakta varandra, seminarier som dessa.

Hur känt är naturvägledning inom konstvärlden?!

Kontakta den på respektive kommun som ansvarar för t ex offentlig konst.

Konsten kan hjälpa NV med sin kunskap i hur man jobbar med idéer. Metoder för hur man utvecklar idéer. Hur gör man det?

Använda kroppen för att utforska naturen. Använda en konstnärlig metodik för att knäcka idéer och samtala på nya sätt.

Försöka tänka nytt.

Det är inte farligt att inte kunna. Konsten är mer experimentell i sitt utforskande - hur man vi uppleva naturen på så vis?

Ta kontakt med lokala konstfrämjandet.

Konsten behöver öppna sig för samarbeten med NV.

Våga fråga

Fråga 3

Vilken roll kan samverkan mellan naturvägledning och konst spela för besökare på ex naturum – och i samhället?

Provoke - väcka tankar - det kan vara ett sätt att resonera kring konstens roll för besökare. Som kontrast till det illustrativa, det som ger (sken av) kunskap

Nya perspektiv

Konkretisera abstrakta koncept.

Konsten kan hjälpa människor att sluta stressa över att de inte "kan" naturvetenskaplig fakta. Konsten är inbjudande. Komma ifrån skamkänslor och ett skammande grepp. Konsten hjälper oss att öppna upp för komplexitet - vi har inte alla svar.

Koppla ihop stora frågor och uppdrag. Samhörighet, folkhälsa, naturfrågor, klimat, miljö, skapande. Skogsstrategi.

Man får nya perspektiv och utmaningar. Konsten kan ge perspektiv och synliggöra det som redan finns. Naturvägledning och konst är gifta. Bredda medlen med ett annat verktyg. Kan nå nya besökare. Inte bara konst utan kultur över huvud taget.

Konsten flyttar in i kroppen som en mer ordlös upplevelse. Naturvägledningen kan göra att betraktaren känner sig trygg i upplevelsen. Att våga uppleva.

Konst kan koppla ihop naturvetenskap med känslor.

Kan naturumen komma till andra platser?

Ta fram och genomföra gemensamma ritualer (t ex avsked av arter/glaciärer som försvinner, "välkomna" invasiva arter...).

Vi behöver kanske få in ytterligare professioner för att komma åt förändring hos oss och våra besökare. Etnologer, antropologer etc tänker också att vi behöver få in de mer tekniska professionerna. De tänker oftast från ett annat perspektiv.

Stimulera för nya tankar och perspektiv som samhället behöver för att hitta nya lösningar.

Skapa hopp genom att göra folk glada. Aktivera folk genom att de ska göra saker, som att praktiskt hjälpa till med restaurering. Man kan på så sätt efterlikna naturen där allt ligger huller om buller eller så kan man göra det konstnärligt.

Genom att göra saker vackra blir folk glada. Ibland behövs en wow-faktor för att folk ska börja ställa frågor - och kanske själva komma med lösningar.

Satsa inte bara på barn. En medelålders vit 50+are har mer inflytande än en snorig 10åring (OBS, Alexanders tolkning av det som sades ;)) Vi ska inte lägga ansvaret på barnen när vi ställt till med all skit.

Utlysa residens för konstnärer?

Exempel

Tipsa om konkreta projekt som finns,
lägg gärna in en länk till mer info.

Naturum Gotland: Vi samarbetar med Körbärggården, en mötesplats för konst, arkitektur och litteratur.) Under 2019-2002 pågick projektet att arbeta med barn och unga och samtida miljöforskning, konst och skapandet utifrån det. (bidrag Allmänna arvsfonden)
Ambitionen är att naturum Gotland och Körbärggården ska fortstätta arbetet.

Naturum Vålådalen har jobbat i flera konstprojekt med konstfrämjandet i Jämtland.
Kolla här!!
www.facebook.com/kfjamtland/

Tidigare starkt konstprojekt på tema klimat: [The Ice Bear Project | WWF \(panda.org\)](#)

Naturum Trollskogen har samarbetat med två lokala konstnärer, senaste projektet var Landart.

Naturum Store Mosse har samarbetat med Amanda Cardell [Smålandstriennalen \(smalandstriennalen.se\)](http://smalandstriennalen.se) och visat en konstutställning hos oss som heter Mossens medvetande. För att få besökare att se på mossen och klimat på ett annat sätt än det naturvetenskapliga.

Musiker som använder sin konstform och artistskap för att prata om klimat: [SVT efter Stefan Sundströms kupp i Allsång på Skansen \(aftonbladet.se\)](#)

[Kommer du? - song and lyrics by Folke Nikanor. Anja Bigrell | Spotify](#)

Common Grounds is an artistic-scientific research exploring strategies for sonifying environmental data.
<https://common-grounds-tau.vercel.app/>
<http://commongrounds.nodegree.de/doku.php?id=start>

PÅ GÅNG! Konstprojekt och kultur/naturvägledning: I was here: skuggrunor (utställning i Runriket, Vallentuna/Täby i Stockholm):
<https://www.arkeolog8.se/i-was-here>
(snart lansering!)

Katastrofleden:
<https://www.arkeolog8.se/katastrofprojektet>

Konstgrupp som jobbar i gränslandet mellan kultur och natur:
[Art Lab Gnesta - Konsthall och ateljéer i det gamla bryggeriet](#)

Sensing the Arctic kort film:
<https://vimeo.com/manage/videos/859031664>

[Lankälvskatedralen | bergslagensvisitorcenter.se](#)

Site specific-scenkonst som stärker relationen till naturen: [ENT \(entmanagement.se\)](#)

3D-printad konst längs Skåneleden med barn och unga
[MULTIPLERA SKÅNE Multiplera – MuralCentralen Multiplera Skåne- ett kollektivt konstverk \(skaneleden.se\)](#)

Idéer och kontaktannonser

Ideer till projekt. Söker du samarbete?
Gör det här.

Naturum Vålådalen vill gärna jobba i ett projekt där konstnärer och vi iakttar hur vår kulturs normer och perspektiv ökar på klimatkrisen i jämförelse med andra kulturformer.

Hej! Guidar någon kring klimatet? Jag har en naturguidning i en ICOS försökspark i Västerbotten och är nyfiken att höra hur ni andra kommunicerar ämnet. Skriv gärna till: anne@granobeckasin.com
Ser fram till idéutbyte :)

Fransk konstnär som "samarbetar" med nattsländelarver: Hubert Duprat, projekt "caddis"

Det finns en styrka i mötet mellan natur och kultur. En stark gemensam nämnare hos dessa två fält är att dess utövare ofta har ett egenintresse, hjärta och starkt engagemang för det man jobbar med. Jag ser en stor potential i att låta dessa engagemang förenas.

Ett projekt som illustrerar hur man kan förändra vår kultur. Hur kan en sådan process se ut???.
/ Naturum Vålådalen

Klimatstudenterna (studentinitiativ) på Konstfack vill samarbeta med forskare och naturvetare. Kontaktperson Annsofi Gråmunke
Klimatstudenterna@student.konstfack.se

Bara en idé: bjuda in till Naturkonst-Café eller workshop. Bjuda in studenter och/eller allmänheten

Naturvårdsverket vill arbeta med Naturumen för att kommunicera klimatförändringen och påverkan på bland annat biologisk mångfald, vår livsmiljö och den förändring som ofrånkomligen sker.

En annan gemensam nämnare mellan dessa fält är risig ekonomi. Det är svårt att hitta pengar både inom natur och kultur just nu. Kan vara smart att vi slår våra påsar ihop och göra gemensamma projektansökningar!

Guidade skissturer i Stockholm - nytt projekt med naturtema? Skissa i skogen?
Kontakta Nina
sketch@sketch-stockholm.se

Vi planerar ett hållbarhetstema i Kungliga Nationalstadsparken kanske koppla konst till detta för att öka nyfikenheten kontakt
Kristin.ekblom@lansstyrelsen.se

Tack!

Naturvägledning syftar till kunskap om och känsla för naturen.

SLU Centrum för naturvägledning, CNV
– Kunskapscentrum och mötesplats för naturvägledning.

Pssst: gå in på www.cnv.nu och skriv upp dig för CNV:s nyhetsmejl.

Kontakt:
SLU Centrum för naturvägledning
Per Bengtson
per.bengtson@slu.se
0709-46 88 51

CENTRUM FÖR
NATURVÄGLEDNING